

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365
4100 AJ Culemborg
tel: 0345-512710
fax: 0345-519849
www.buwa.nl

Gemeente Nijmegen
t.a.v. T. Martens
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

datum: 25 oktober 2010
ons kenmerk: 10-624/10.08300/GerHo
uw kenmerk: VPL-nummer 143946
auteur: G. Hoefsloot
projectleider: G.F.J. Smit
status: versie 1.0

Flora- en faunawet *quick scan* splitsingspunt Lent

Inleiding

De gemeente Nijmegen is voornemens om ter hoogte van station Lent verschillende infrastructurele werken uit te voeren. Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet. De gemeente Nijmegen heeft aan Bureau Waardenburg opdracht gegeven de betekenis van het plangebied voor beschermde soorten in kaart te brengen. In voorliggende notitie die is opgesteld in het kader van de bestemmingsplanprocedure zijn de resultaten beschreven van het *quick scan* onderzoek.

Het plangebied waar mogelijk werkzaamheden gaan plaatsvinden is weergegeven in figuur 1. Aan de westkant van station Lent betreft het twee akkers waar in 2010 maïs op verbouwd is, een Engels raaigrasland en een verruigd grasland langs het spoor Arnhem-Nijmegen. Alle greppels in en om het plangebied stonden op het moment van het veldbezoek droog. De vegetatie in de greppels en op de oevers was recent gemaaid. Waarschijnlijk bevatten de greppels alleen water bij hoge waterstanden in de rivier en na hevige regenval. Langs de Zaligestraat staan een tiental knotwilgen en drie afgezaagde stammen van dode abelen. Aan opvallende beplanting staat er aan de westkant van het spoor nog een 125 meter lange rij met hoge zwarte elzen. Aan bebouwing staan aan de westkant van het spoor verschillende woonhuizen met kleine erven aan de Spoorstraat, hiervan zullen er een aantal worden gesloopt. Het huis met grote schuren aan Griftdijk Noord 9 staat ook in het plangebied en zal in het kader van de ingreep worden gesloopt. Dit geldt ook voor de woonhuizen aan Griftdijk Zuid 1 en 3 en Laauwikstraat 141 en 143 aan de oostkant van het spoor. In figuur 1 zijn de gebieden waar bebouwing zal worden gesloopt met een gele lijn omcirkeld. Aan de oostkant van het spoor heeft het plangebied een meer stedelijk karakter. Hier bevinden zich de parkeerplaats en fietsenstalling van station Lent. Aan wegen liggen hier de N325, de Laauwikstraat inclusief de brug over de N325 en de Pastoor van Laakstraat. Langs het spoor aan de oostkant ligt een klein oppervlakte groen bestaande uit verruigd grasland met braamstruweel en speelgazon. Als laatste opvallend element in het plangebied

wordt hier het hoge spoortalud beschreven. Het spoortalud is aan de oostkant begroeid met voornamelijk braam. Aan de westkant is de begroeiing meer gevarieerd. In de kruidlaag groeien hier voornamelijk glanshaver, fluitenkruid, dauwbraam en aan struiken en lage bomen staan er vooral eenstijlige meidoorn, sleedoorn, hondsroos, gewone vlier, sering, iep, gewone esdoorn en zomereik. In figuur 2 is een foto te zien van het westelijk spoortalud en aanliggende parallelweg en graslanden.

Figuur 1. Het plangebied. De grens van het plangebied is aangegeven met rode lijn. Gebieden waar huizen worden gesloopt zijn geel omcirkeld.

Figuur 2. Westzijde van het spoortaalud met parallelweg en aanliggende graslanden.

Methodiek

Het plangebied is overdag op 25 oktober 2010 bezocht¹. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. Bij het onderzoek is geen gebruik gemaakt van een schepnet om sloten te bemonsteren op beschermde soorten. Alle sloten en greppels in het plangebied stonden op het moment van het veldbezoek droog. Aanwezige bebouwing en bomen zijn extern beoordeeld op aanwezigheid van (sporen van) vleermuizen.

Aanvullend op het terreinbezoek heeft beperkt bronnenonderzoek plaatsgevonden. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen zijn online beschikbare bronnen geraadpleegd, waaronder de NDFF (telmee.nl, waarneming.nl). Daarnaast is gebruik gemaakt van eerder uitgevoerde studies die deels overlappen met het plangebied dat in voorliggende notitie is onderzocht (Aarts, 2010; van Straalen, 2009).

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. In de Flora- en faunawet worden drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit Tabel 1 geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. In voorkomende gevallen hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Voor soorten van Tabel 2 of 3 geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de lopende tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Resultaten

Planten

In het plangebied komen de volgende soorten beschermde planten voor: brede wespenorchis, grote kaardenbol en aardaker (Aarts, 2010). Groeiplaatsen van deze soorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn in 2010 gevonden tussen het spoortalud en de N325 ter hoogte van station Lent. Tijdens het veldbezoek zijn op de westzijde van het spoortalud ter hoogte het station enkele exemplaren van grote kaardenbol gevonden. Andere dan de drie genoemde soorten beschermde planten zijn tijdens dit onderzoek en andere studies in het plangebied niet aangetroffen (Aarts, 2010; van Straalen, 2009). Op basis van het aanwezig biotoop en het ontbreken van waarnemingen wordt beoordeeld dat er geen andere beschermde soorten voorkomen.

Ongewervelden

In de nabij het plangebied gelegen Waal komt de beschermde rivierrombout voor. Deze libel uit Tabel 3 van de Flora- en faunawet zet eitjes af op het wateroppervlak van de rivier. De larven leven op de bodem van de rivier en sluipen uit op de strandjes langs de Waal. Het plangebied heeft voor de libel weinig betekenis als leefgebied. Het is uiteraard wel mogelijk dat imago's het plangebied kruisen tijdens foerageertochten.

In de Oude Waal nabij de gemeente Nijmegen is de platte schijfhoren aangetroffen (Kurstjens *et al.*, 2004). Voor deze zoetwaterslak uit Tabel 3 van de Flora- en faunawet is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig, het ontbreekt aan permanent oppervlakte water. Een andere beschermde soort die in de gemeente Nijmegen voorkomt is het vliegend hert. Deze kever uit Tabel 3 van de Flora- en faunawet plant zich voort in bosgebieden met oude eiken. Eitjes worden afgezet in dood eikenhout. Aangezien dergelijke oude bossen ontbreken in het plangebied is het uitgesloten dat er populaties van het vliegend hert in het plangebied voorkomen. Andere beschermde ongewervelden komen in de gemeente Nijmegen niet voor.

Vissen

In het plangebied komen geen beschermde soorten vissen voor. Er zijn geen sloten waarin permanent water staat.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is een gewone pad gevonden onder een houtplaat langs de Zaligestraat. Andere soorten amfibieën zijn niet gevonden in het plangebied. Mogelijk kunnen ook kleine populaties van bruine kikker en kleine watersalamander in het plangebied ten westen van het spoortalud voorkomen (Aarts, 2010; van Straalen, 2009). Als de greppels in het vroege voorjaar tijdelijk water bevatten, kunnen deze algemeen voorkomende soorten uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet eitjes afzetten in het water. Voor andere beschermde soorten amfibieën die in de omgeving voorkomen zoals rugstreeppad, poelkikker, kamsalamander (Tabel 3 Flora- en faunawet) en bastaardkikker (Tabel 1 Flora- en faunawet) ontbreekt het in het plangebied aan geschikt voortplantingswater. Populaties van deze soorten komen in het plangebied niet voor. Het is wel mogelijk dat zwervende bastaardkikkers afkomstig uit de omgeving in het plangebied terechtkomen.

Reptielen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen reptielen waargenomen. Waarnemingen van inheemse soorten reptielen zijn rondom Lent niet bekend. Op basis van het aanwezig biotoop en het ontbreken van waarnemingen van reptielen in de omgeving wordt beoordeeld dat er geen reptielen voorkomen in het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied zijn sporen van konijn, haas en mol waargenomen. Verwacht wordt dat ook de volgende soorten zoogdieren voorkomen: egel, huispitsmuis, veldmuis, bosmuis, vos, bunzing, hermelijn, wezel en steenmarter. De grotere roofdieren (vos en marterachtigen) zullen het plangebied sporadisch kruisen. Het plangebied is onderdeel van een groter leefgebied in het landelijk gebied langs de rivier. Van de overige hierboven genoemde soorten kunnen populaties voorkomen in het plangebied en dan met name in het gebied ten westen van het spoortalud. Van de genoemde soorten staat alleen de steenmarter in Tabel 2 van de Flora- en faunawet, de andere soorten staan in Tabel 1. Aan de zuidzijde van de Waal rondom en in de stad Nijmegen komt een grote populatie steenmarters voor. Rondom Lent zijn enkele waarnemingen van steenmarters gemeld door bewoners. Waarschijnlijk zijn deze dieren afkomstig van de grote populatie rondom Nijmegen. Via de spoorbrug en de Waalbrug kunnen deze dieren de overkant van de rivier gemakkelijk bereiken. Het is niet bekend hoeveel steenmarters rondom Lent leven, waarschijnlijk gaat het om enkele dieren.

Vleermuizen

Er zijn tijdens het veldbezoek geen sporen van vleermuizen gevonden. Alle te slopen gebouwen zijn extern beoordeeld op geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen. Alle te slopen woonhuizen hebben voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen zoals toegankelijke spouwmuren en pannendaken. In figuur 3 zijn de te slopen huizen aan de Griftdijk Zuid te zien, gefotografeerd vanaf de brug over de N325. Rondom de huizen is veel groen aanwezig wat deze huizen als verblijfplaats extra geschikt maakt. Aan de Griftdijk Noord zijn de bewoners gevraagd of er in de grote schuren sporen van vleermuizen zijn gevonden. De bewoners gaven aan dat er een jaar geleden een vleermuis in de schuur vliegend is waargenomen.

Aan lijnvormige elementen zijn in het plangebied een 125 meter lange rij elzen en het begroeide spoortalud aanwezig. Vleermuizen gebruiken dergelijke structuren als vliegroute tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De lijnvormige elementen bieden voor vleermuizen beschutting tegen wind en dekking voor predatoren zoals roofvogels. Het is mogelijk dat vleermuizen de lijnvormige elementen in het vrij open landschap ten westen van het spoor gebruiken als vaste vliegroute.

Vanaf 2008 tot en met 2010 is een vleermuisonderzoek uitgevoerd in het zuidelijk deel van Lent (Hoefsloot, 2010). Tijdens dit onderzoek zijn in de bebouwde kom alleen gewone dwergvleermuizen waargenomen. Kolonieplaatsen zijn in het zuidelijk deel van Lent niet gevonden. In de ochtendschemering in 2009 en 2010 is verschillende malen vastgesteld dat dieren in noordelijke richting naar verblijfplaatsen vlogen.

Figuur 3. De te slopen huizen aan de Griftdijk Zuid.

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats²

In de omgeving van het plangebied bevinden zich territoria van de steenuil. Nestplaatsen van deze uil en bijbehorend leefgebied zijn jaarrond beschermd krachtens de Flora- en faunawet. In het plangebied zijn twee locaties aanwezig die voor uilen enigszins geschikt zijn als leefgebied. Het gaat om het huis en de tuin aan de Zaligestraat 3 en de bebouwing en omgeving van Griftdijk Noord 9. In een van de schuren aan Griftdijk Noord 9 is volgens de bewoners in 2009 een steenuil gezien. Op het perceel van Zaligestraat 3 ontbreekt het op het eerste gezicht aan nestgelegenheid voor de steenuil. Omdat de bewoners niet thuis waren kon niet worden geïnformeerd of geïnspecteerd of er steenuilen op het terrein voorkomen.

Volgens de bewoners van de Griftdijk Noord 9 broeden er in de schuren op het terrein elk jaar ongeveer 30 paartjes boerenzwaluwen. Deze vogels zijn op deze locatie gaan broeden nadat er in omgeving andere bebouwing is afgebroken.

Verder zijn er tijdens het veldbezoek in het plangebied huismussen waargenomen. De te slopen bebouwing biedt voor deze vogel waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is zeker nestgelegenheid. Het is niet bekend of huismussen daadwerkelijk broeden in de te slopen panden. De te slopen bebouwing is ook als nestplaats geschikt voor de gierzwaluw. Ook van deze soort is het niet bekend of ze in de te slopen panden broeden. In elk geval zullen gierzwaluwen boven het plangebied jagen. Voor andere vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond is beschermd zijn in het plangebied geen geschikte nestplaatsen aanwezig.

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespindief, zwarte wouw.

Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd gebied of speciale beschermingszone. De kortste afstand tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal, wat tevens deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur, bedraagt ongeveer 400 meter (Gebiedendatabase van het Ministerie van LNV). Het betreft de buitendijkse graslanden langs de rivier. Ten westen van de spoorbrug zijn de graslanden in het Ontwerp Natuurbeheerplan Gelderland 2011 ook aangewezen als beheergebied voor ganzen (Atlas Groen Gelderland).

Effecten

De sloop van de gebouwen in het plangebied kan negatieve effecten veroorzaken voor vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, steenuil, huismus en gierzwaluw. Omdat het niet bekend is of er verblijf- of nestplaatsen van deze soorten in de te slopen bebouwing aanwezig zijn wordt aanbevolen om nader veldonderzoek uit te voeren (zie aanbevelingen). In dit aanvullend onderzoek kan tevens gelet worden op de aanwezigheid van vliegroutes van vleermuizen langs lijnvormige verbindingen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter.

In het plangebied komen verschillende beschermde soorten planten en dieren van Tabel 1 van de Flora- en faunawet voor. De ingreep kan voor deze soorten negatieve effecten veroorzaken. Voor overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet geldt in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen voor soorten uit Tabel 1 een vrijstelling. Wel geldt voor alle in het wild levende planten en dieren de zorgplicht. In het kader van deze zorgplicht zijn hieronder verschillende mitigerende maatregelen beschreven waarmee negatieve effecten op dieren zoveel mogelijk voorkomen kunnen worden (zie mitigerende maatregelen). Aangezien de soorten uit Tabel 1 in de omgeving algemeen voorkomen komt de gunstige staat van instandhouding door de ingreep niet in gevaar.

Het plangebied ligt op ruime afstand van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal en de Ecologische hoofdstructuur. Van directe aantasting van beschermde gebieden is geen sprake. Als voorkomen wordt dat de beschermde gebieden als gevolg van de ingreep worden verstoord door bijvoorbeeld verlichting en geluid, zal er ook geen sprake zijn van indirecte effecten.

Mitigerende maatregelen

Om negatieve effecten op amfibieën en kleine zoogdieren zoveel mogelijk te voorkomen wordt geadviseerd voor de uitvoer van graafwerkzaamheden schuilplaatsen zoals takken- en bladhopen, steenhopen, houtplaten en stukken plastic te inspecteren op aanwezige dieren en de betreffende schuilplaatsen te verwijderen. Aanwezige dieren kunnen worden verplaatst naar locaties waar geen werkzaamheden worden uitgevoerd. Vervolgens wordt de aanwezige vegetatie afgemaaid zodat dieren aanwezig in de grond, bijvoorbeeld in muizenholletjes, het plangebied zullen verlaten in verband met het ontbreken van dekking en voedsel.

Bij alle werkzaamheden dient verstoring van broedende vogels te worden voorkomen. Aanbevolen wordt om grondwerkzaamheden en het maaien / rooien van vegetatie en beplanting buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen loopt van maart tot en met augustus. Indien de werkzaamheden binnen dit seizoen zijn gepland kunnen deze worden uitgevoerd indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Dit kan door voorafgaande aan de uitvoering het betreffende werkgebied te controleren op broedende vogels.

Conclusie

De te slopen bebouwing in het plangebied is geschikt als verblijf- en nestplaats voor verschillende beschermde soorten uit Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Het gaat om de soorten gewone dwergvleermuis, steenmarter, steenuil, huismus en gierzwaluw. Lijnvormige elementen in het plangebied kunnen door vleermuizen worden gebruikt als vaste vliegroute. Om te onderzoeken of er vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn is aanvullend veldonderzoek nodig. Aan de hand van deze informatie kan worden beoordeeld of verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden worden door de ingreep en compenserende en/of mitigerende maatregelen nodig zijn. Dergelijke maatregelen kunnen uitgevoerd worden in of nabij het plangebied. Op voorhand lijkt de Flora- en faunawet de bestemmingsplanprocedure niet in de weg te staan.

Voor verschillende soorten planten en dieren van Tabel 1 van de Flora- en faunawet die in het plangebied voorkomen geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen. In het kader van de zorgplicht zijn mitigerende maatregelen voorgesteld.

Als voorkomen wordt dat de nabijgelegen beschermde gebieden door de ingreep worden verstoord door bijvoorbeeld licht en geluid, is er geen sprake van negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal en de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS.

Aanbevelingen

Geadviseerd wordt aanvullend veldonderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, steenmarter, steenuil, huismus en gierzwaluw in de te slopen bebouwing. Van deze soorten kan op basis van de *quick scan* onvoldoende worden ingeschat of zij in de te slopen bebouwing verblijf- en nestplaatsen hebben en wat de mogelijke effecten zijn van de geplande ingreep. Aanvullend onderzoek naar vaste vliegroutes van vleermuizen is nodig als de rij elzen als gevolg van de ingreep moet worden gekapt of de begroeiing aan de westzijde van het spoortalud wordt verwijderd.

Geadviseerd wordt het aanvullend onderzoek uit te voeren volgens het protocol vleermuisinventarisaties dat in 2009 is opgesteld door de Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdierversamenwerking VZZ. Het onderzoek naar vleermuizen en overige soorten kan worden gecombineerd en dient plaats te vinden in de maanden mei tot en met september.

Literatuur

- Aarts, B., 2010. Flora- en faunawet beoordeling plangebied Splitsingspunt Prins Mauritsingel te Nijmegen. Notitie met kenmerk 10-337/10.06878/BraAa. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Hoefsloot, G. & M. van der Valk, 2010. Vleermuisonderzoek dijkverleggingszone Lent. Onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport 10-147. Bureau Waardenburg bv, Culemborg
- Kurstjens, G., P. Calle & B. Peters, 2004. Fauna in de Gelderse Poort en opzet voor een meetnet. Historische en recente verspreiding van bedreigde en beschermde zoogdieren, reptielen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen en overige ongewervelden. Flora en Faunawerkgroep Gelderse Poort, Beek-Ubbergen.
- Straalen, K.D., 2009. Flora- en faunawet onderzoek Spoorstraat, Lent. Notitie met kenmerk 09-608/09.03473/DirSt. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met G. Hoefsloot.

Akkoord voor uitgave: ir. E.J.F. de Boer
Teamleider Natuur & Landschap

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.